

SJUKSKÖTERS KOR, ARBETS- TERAPEUTER & FYSIOTERAPEUTER PÅ SÄRSKILT BOENDE

- hur kan deras kompetens komma de äldre
och verksamheten till nytta på bästa möjliga sätt?

LINDA NYHOLM
KARIN JOHANSSON

Nestor FoU-centers skriftserie nr. 4:2020

FoU-rapport
Nestor FoU-center
2020

Det här är en sammanfattning av Nestor
FoU-centers rapport

*Sjuksköterskor, arbetsterapeuter och
fysioterapeuter på särskilt boende
-hur kan deras kompetens komma de äldre
och verksamheten till nytta på bästa
möjliga sätt?*

Rapporten bygger på en studie som Nestor
genomförde under 2019.

Projektledare och rapportförfattare:
Linda Nyholm och Karin Johansson

Varför gjorde vi studien?

- Äldre personer som bor på särskilt boende är ofta multisjuka och har omfattande funktionsnedsättningar. Det är därför nödvändigt att den kompetens och kunskap som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har, nyttjas fullt ut i verksamheterna.
- Vi har mött en frustration bland legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar på särskilt boende för äldre, över att deras kompetens inte alltid används optimalt.
- Att de boende får det stöd och den behandling som de har behov av, och rätt till, är en förutsättning för att de ska kunna uppleva livskvalitet och trygghet.

Vad säger lagen?

- Enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30) ansvarar kommunen för att erbjuda en god hälso- och sjukvård till personer som bor på särskilt boende. För att uppfylla detta måste bland annat den personal, och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges, finnas.
- Ansvaret för hälso- och sjukvård innefattar habilitering, rehabilitering och hjälpmedel. Inom den kommunala hälso- och sjukvården arbetar sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter i alla Sveriges kommuner. Dietister, farmaceuter, logopedier och tandhygienister finns bara i vissa kommuner.
- Enligt socialtjänstlagen (SoL 2001:453) har kommunen det yttersta ansvaret för att enskilda personer får det stöd och den hjälp som de behöver, och omvårdnaden och omsorgen ska ges på lika villkor med utgångspunkt i varje enskild persons behov.

Studiens syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet var att undersöka hur kompetens som sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter genom sin yrkeslegitimation har, kommer till användning vid verksamhetsutveckling och i det dagliga arbetet på särskilt boende.

Frågeställningar

- Vilka förutsättningar finns för kunskapsinhämtning?
- Vilka förutsättningar finns för att använda sin grundläggande kompetens och ny kunskap på individnivå?
- Vilka förutsättningar finns för att integrera sin grundläggande kompetens och ny kunskap i den ordinarie verksamheten?

Hur gjorde vi?

1. Enkätundersökning med legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal på särskilt boende.
2. Gruppintervjuer med legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal på särskilt boende kring preliminära resultat från enkätundersökningen.
3. Analysseminarium kring preliminära resultat från enkätundersökningen och gruppintervjuer. I seminariet deltog chefer, utvecklingsledare och medicinskt ansvariga sjuksköterskor.

Vad fick vi veta- enkäter och gruppintervjuer

- Att hämta in ny kunskap sågs inte som något större problem. Ändå framkom svårigheter som att det var svårt att avsätta tid till detta på arbetsplatsen, eller att man bara hade möjlighet att delta i kostnadsfria utbildningar.
- Det fanns vissa förutsättningar för att använda och vidareutveckla den egna kompetensen på individnivå.
- De största utmaningarna rörde integrering av yrkeskunskapen i verksamheten.

Vad fick vi veta- enkäter och gruppintervjuer

En stor del av arbetstiden användes till uppgifter där den yrkesspecifika kunskapen som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har, inte kom till användning.

Dessa uppgifter kunde exempelvis vara:

- onödigt krånglig administration, t. ex dubbeldokumentation (alla yrkesgrupper).
- administrativa uppgifter, t. ex felanmälningar av larm (arbetsterapeuter och fysioterapeuter).
- att täcka upp för omsorgspersonal då de ibland saknade kompetens för att genomföra vissa uppgifter som egentligen ingick i deras uppdrag (framförallt sjuksköterskor).

Arbetsterapeuters och fysioterapeuters olika roller och kompetenser var ibland otydliga i verksamheterna. Deras uppdrag innefattade också ofta många boende, i genomsnitt 65-69 äldre personer.

Rutiner för kunskapsutbyte mellan olika professioner, och för att reflektera kring arbetssätt och ny kunskap saknades ofta.

Sammanfattning av resultat från enkäter och gruppintervjuer

Det finns utmaningar som gör att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonals kompetens inte alltid kommer äldre personer till godo på ett optimalt sätt i särskilt boende.

Utmaningar som identifierades i denna studie:

- Arbetsterapeuter och fysioterapeuter kan ha oklara uppdrag och ägna sig åt allmänna sysslor, ha många boende i sitt uppdrag och arbeta mot flera avdelningar/våningar.
- Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal behöver ibland utföra uppgifter som egentligen ligger på omsorgspersonalen.
- De olika yrkesgrupperna på särskilt boende arbetar sällan tillsammans i den vardagliga praktiken, och samlas inte heller för gemensamma diskussioner. Små möjligheter för internt lärande.

Vad fick vi veta- analysseminarium

Under analysseminariet diskuterades hur de utmaningar som identifierats i enkätundersökningen och gruppintervjuerna skulle kunna förebyggas.

De förslag som framkom var:

- Att förtydliga legitimerad hälso- och sjukvårdspersonals olika yrkesroller
- Att förtydliga omsorgspersonals kompetens och ansvarsområde
- Att skapa konstruktiva och lärande möten
- Att förankra utbildningar som medarbetare deltagit i

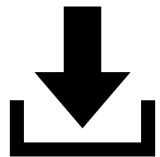
Sammanfattande kommentar

- Studiens resultat går till stor del i linje med tidigare forskning.
- För att komma vidare med de utmaningar som ringats in i studien har vi valt att lyfta fyra förslag. Förslagen presenteras på nästa sida, och är viktiga att fundera vidare över i relation till sin egen verksamhet/organisation.

Förslag som studien utmynnar i

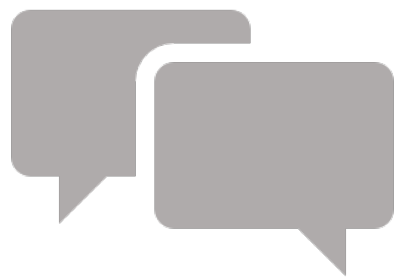
- **Arbetsbeskrivningar** tydliggör vilka uppgifter som är relevanta för respektive yrkesgrupp, och om eventuell annan yrkesgrupp behöver anställas.
- **Reglering av undersköterskeyrket** är under utredning, och har betydelse för att legitimerad personals kompetens kan komma boende och verksamheten till godo.
- **Strategier för interprofessionellt teamarbete** bidrar till att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonals kunskap och kompetens integreras i verksamheten och kommer de boende till godo.
- **En lärande organisation** krävs för att kunskap ska integreras och omsättas till handling i en verksamhet.

Vill du läsa hela rapporten?

Ladda ner rapporten gratis på
vår hemsida nestorfou.se.

Under fliken *Publikationer*
hittar du allt Nestors material.

Tack för din
uppmärksamhet!

Har du frågor om rapporten?

Skicka ett mail till

linda.nyholm@nestorfou.se

